СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 81. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 8-го квітня 1938. No. 81. Jersey City, N. J., Friday, April 8, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АМЕРИКА ПРИЗНАЄ "АНШЛЮС"

ВАШИНГТОН. — Американський уряд погодився з твердим фактом, що Австрія як окрема держава зникла і стала невідлучною частиною Німеччини. Вслід за тим уряд забрав з Австрії своє політичне представництво, залишаючи тільки торговельне. Про це американський уряд повідомив Німеччину і зазначив, що він сподівається, що Німеччина, перебираючи Австрію, перебрала також на себе всі її державні довги.

СТРАХ ПЕРЕШКОДОЮ В ЕКОНОМІЧНІЙ ПОПРАВІ.

ВАШИНГТОН. — Секретар торговлі, Ропер, на пресовій конференції признав, що страх, який запанував в американських бизнесових кругах, є великою психольоґічною перешкодою в бизнесовій поправі. Бо ніхто не знає, що буде завтра. Ропер також признав, що до того страху причинюється багато сам уряд, який не означує точно наперед своєї політики, тільки полишає суспільність у здогадах.

АРЕШТУЮТЬ НАЦІСТИЧНИХ ШПИГУНІВ.

НЮ ЙОРК. — Американська преса доносить, що нюйорська поліція викрила трьох нових націстичних шпигунів, які під ріжними покришками старались видобути з Америки ріжні тайни. Рівночасно поліція зазначила, що круг ділання націстичних шпигунів є далеко ширший і поважніший, ніж вона собі зпочатку думала. Вона має тепер на увазі більше таких німецьких аґентів, за якими покищо слідкує, щоб викрити цілу сітку.

ЗАЖУРИЛИСЬ ПОДАТКАМИ НА ПАПІРОСИ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорські тютюнові фабрики і склепи зажурились новим одно-центовим податком на папіроси. Вони кажуть, що той податок відбере їм цілий зарібок. Бо коли вони захочуть піднести на одного цента ціну на кожну пачку, то люди будуть засоблятися папіросами в сусідніх містах.

РІШЕННЯ КОМІТЕТУ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Комітет взаємин праці порішив, що всі компанії, котрі роблять якунебудь умову з робітничими юніями, мусять робити ту умову на письмі в формі контракту. Потім за ту умову вони мусять перебирати всю відповідальність.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ПРОЄКТ ПРО ГОДИНИ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Ґрупа конґресменів приготовляє новий законопроєкт, який реґулював би довготу годин праці і заробітну плату. Цей новий законопроєкт буде значно обережніший від попереднього, який минулого року в конґресі перепав. На основі того нового проєкту найнижча заробітна плата мала би бути 40 центів на годину. Але підвишка плати в тих промислах, у яких плата є нижча від 40 центів, наступалаб поволі, 5 центів на рік, щоб у той спосіб дати даній галузі час приноровитись до тої підвишки. А довгота робучого тижня зачиналасяб від 48 годин і ступнево її обмежувалиб до 40 годин.

НАКЛИКУЄ ДО „РЕВОЛЮЦІЇ" В МЕДИЧНІЙ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Професор Гарвардської Медичної Школи, Джеймс Мінс, накликував американських лікарів, що обєднані в американську медичну орґанізацію, до розриву з проводом тої орґанізації, а то тому, що провід, замісць дбати про здоровля нації і про медичні справи, провадить „політику". А коли хто вискаже свою критичну заввагу про їх роботу, то вони, немов Зевси з Олімпу, кидають на такого „зухвальця" громами.

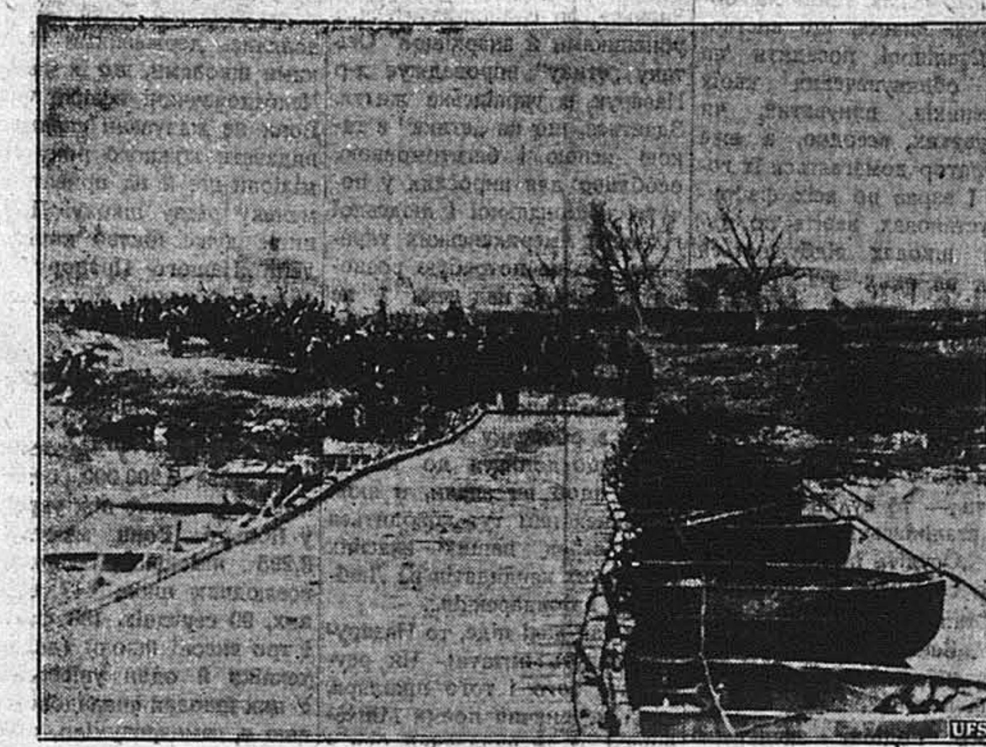
ФІНАНСОВА ПОПРАВА В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО СИТІ. — Фінансове положення в Мексику останніми днями цілковито поправилось, а мексиканська пеза вернулась майже до повної своєї давньої вартости. Ця поправа повстала внаслідок того, що деякі міжнародні фінансові компанії позичили Мексикові гроші, а також закупили від Мексика велику скількість нафти. До тих, що закупили від Мексика велику скількість нафти, належить також Німеччина.

РАДИТЬ ДАЛІ ЗАДОВЖУВАТИСЬ.

ВАШИНҐТОН. — Ґубернатор Пенсилвенії, Ірл, відбув з президентом Рузвелтом нараду, в якій радив далі витрачувати величезні суми на державні роботи, не звертаючи уваги на те, що в той спосіб край буде далі грузнути в довги. Ірл піддавав думку, щоб уряд впродовж трьох наступних років витрачав по три біліони долярів що року. А за три роки край повернеться до такого добробуту, що легко сплатить цей довг.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ПРИГОТУВАННЯ ДО ПОХОДУ НА БАРСЕЛЬОНУ.

Жовніри ґенерала Франка в поході на Барсельону, столицю еспанських льоялістів, здержалися в поході, поки інжинірський відділ збудує понтоновий міст через ріку Ебро.

МАТИ СТАЛІНА ПОВІСИЛАСЯ, ЖІНКУ ЛЮБЧЕНКА ВТОПИЛИ.

Всім відомо, що мати Сталіна, стара, побожна грузинка, ходила до церкви, а навіть жертвувала на церкву більшу суму. Як про це довідався Сталін, казав матір перемістити до іншого міста, а потім прийшли вістки, що вона померла. Тепер з Варшави доносять, що мати Сталіна повісилась, а синові написала листа, в якім пророкує йому, що він згине від кулі за переслідування християн. Також добре пригадуємо, коли жінка українського премієра - міністра Любченка після самогубства чоловіка була на кордоні заарештована, бо хотіла втекти поза межі большевицького раю. В тюрмі нагло вона померла. Тепер з Риґи доносять, що її бандити Чека в тюрмі в немилосердний спосіб побили, а щоб замовкла вона назавжди та не втікала „з раю", її в басейні силою втоплено.

БЕЗКОНЕЧНА ЧЕРГА МІЛІОНОВИХ ЗЛОВЖИВАНЬ.

Торговельний виділ окружного суду у Варшаві ствердив при досліді резервових фондів варшавської електрівні, що в таємничий спосіб пропало 1,200,000 зл. Колишні концесіонарі відступали відповідні квоти нібито на фонд будови домів для робітників варшавської електрівні, але цих домів не будували. Тепер уже не можна висвітлити, де поділося 1,200,000 зл. — Перед окружним судом у Лодзі стане в найближчому часі бувший касієр міської різні ч. 2, Еміль Козій, який допустився великих грошевих зловживань у різні, так, що керманич різні, Ґустав Фельфі, з розпуки скінчив самогубством. По виявленні афери Козій утік і довший час скривався. Щойно в лютому ц. р. арештувала його поліція в одному з готелів у Соснівці. Слідство виявило, що Козій довів до втрат теж кільканацять більших фірм, від яких брав на сплати дивани, меблі, машини і не платив ні сотика.

ПРАЦЮВАВ ПОВЕРХ ГОДИНУ З ПЕРЕРІЗАНОЮ БЮЧКОЮ.

Іван Куйнинчук, робітник у різницькім заведенні „Юніон Пекинґ Ко. Лтд.", у Калґарі (Канада), перерізав собі випадково різницьким ножем бючку понижче правого коліна і, не прочуваючи нічого злого, працював з перерізаною бючкою більш як годину, аж доки не зімлів. Коли його забрано до шпиталю, лікарі ствердили, що ґумовий чобіт був до половини наповнений його власною кровю. Куйнинчук приходить до здоровля і не потребує навіть переливання чужої крови.

ФАРМЕРСЬКА ХУДОБА У МЕЛВИЛ ГИНЕ З ГОЛОДУ.

Численні фармери з муніципалу Кейна, Саскачеван, домагалися на вічу, щоб провінціяльний уряд негайно доставив корм і пашу для їхньої голодуючої худоби. Як показалося з промов бесідників, то згідно з обчисленнями у дистриктах того муніципалу згинуло вже 25 відсотків коней, а 25 відсотків голодує і як не прийде негайно поміч, також згине. Рогата худоба теж гине з голоду, одначе з причини наближаючоїся весни і пільних весняних робіт фармери більш клопочуться кіньми, ніж рогатою худобою.

НАСЕЛЕННЯ ТОРОНТА ЗРОСТАЄ.

На основі нової статистики Торонто начисляє 881,180 населення. По назвищах найбільше є „Смитів (по нашому Коваль), бо аж пять тисяч, опісля йдуть „Бравни" і „Джовнси". Скільки українців у місті, годі точно дізнатись, бо тисячі їх записуються як „лемки, карпаторуси, поляки, русскі й румуни". Вірну статистику українців можуть зібрати хіба наші парохи церков і ріжні орґанізації. Покищо ми звикли пояснювати англійцям, що українців в місті начисляється від 8 до 15 тисяч. — („Канадійський Фармер").

СТАТИСТИКА ВІРОІСПОВІДАНЬ НА ЗЕМНІЙ КУЛІ.

Згідно зо статистичними даними статистичного річника Ліґи Націй жило на земній кулі при кінці 1937 р. 2.1 міліярда людей. Під віроісповідним оглядом число католиків сягає 19 відсотків цілого населення світу; визнавці Конфуція обіймають 16 прц. цілого населення світу; мусулмани 13 прц.; визнавці індійських релігій 12 прц. і будисти 11 прц.; всіх протестантів є 9 прц.; православних 7 прц. і жидів 0.9 прц. Поган, безбожників і вільнодумних є коло 12 прц.

ЗАПЛАТИВ ГРИВНУ ФАЛЬШИВИМИ ГРІШМИ.

Суд у Ліверпулі засудив відомого фальшівника грошей, Альфреда Андрюса, на кілька років вязниці. Виявилося, що кілька років тому суд засудив був його на високу гривну за фальшування грошей, яку засуджений заплатив з місця. Щойно по якімсь часі виявилося, що Андрюс заплатив гривну фальшивими грішми. Про цілу справу загоміло в англійській пресі і влада опинилася в незручному положенні, бо Андрюс пропав без сліду. Щойно тепер удалось його зловити і судді засудили його вже не на гривну, але на кілька років вязниці.

ДУХОБОРИ МАЮТЬ ЗАПЛАТИТИ $750,000 КОМІСОВОГО.

Перед цивільним судом у Йорктоні (Канада) відбудеться незадовго розправа проти Петра Вериґіна і цілої духоборської секти, званої Християнська Громада Загального Братерства, обвинувачених за заплачення $750,000 комісового (факторного) за посередництво набуття земель для них у Мексику. Позиваючим є бувший сенатор Й. Геклі з Ст. Пол, Мінн., який був посередником між духоборами і мексиканським урядом у набутті для них у Мексику одного міліона акрів землі і ріжних концесій.

ГУРАҐАН НАД СТАНИСЛАВІВЩИНОЮ

ЛЬВІВ. — Галичину навістили великі буревії. Найбільше потерпіло місто Станиславів, над яким шалів 5. квітня справжній гураґан. У самім місті згинули внаслідок цього три особи. Гураґан понищив масу домів, позривав телеґрафічні стовпи, повиривав дерева і наніс багато шкоди. В околиці понищив господарські будинки.

ЗА ЩО ЗАМИКАЮТЬ ЧИТАЛЬНІ.

ЛЬВІВ. — Українська преса подає далі звідомлення про припинення польською владою діяльности читалень „Просвіти" в Роґатинщині. „Новий Час" (ч. 64) подає польський текст зарядження староства в Роґатині, яким закрито читальню в Бовшеві. Зарядження подає, що читальня „загрожує публичній безпеці, спокоєві й порядкові". І тому, що повинується урядові читальні, якого члени були карані за вивішування тризуба, за ведення самоосвітнього кружка і т. п. А далі, що в бібліотеці читальні поліція знайшла такі недозволені книжки, як твори Тараса Шевченка, Сотник Богдан Хмельницький, Літературно-Науковий Вістник, Тарас Бульба, Чорні Запорожці, Лис Микита. Ті останні книжки були тільки в списі книжок, але й це каригідне. Це зарядження видало роґатинське староство 12. березня 1938 р.

НАСТУП НА ЛЕМКІВЩИНУ ЗРОСТАЄ.

ЛЬВІВ. — Львівське воєвідство постійно накладає свою руку на кожний прояв пробудження українського життя на Лемківщині. Ось розпорядком з 5. березня 1938 р. заборонило розвивати дальшу діяльність товариству „Народній Дім" у Красній, коростянського повіту, і то „зе взґледуф безпеченьства публічнеґо". Це той дім, який побудовано при щедрій допомозі української іміґрації в Злучених Державах.

АРЕШТУВАЛИ КОМАНДАНТА „ГУЦУЛЬСЬКОГО КУРІНЯ".

СТАНИСЛАВІВ. — У Микуличині арештувала польська жандармерія бувшого команданта „Гуцульського Куріня У.С.С.", сотника інж. Гриця Голинського. Арештованого перевезено до вязниці окружного суду в Станиславові. Причина арештування невідома.

ПРИМУШЕНА ЛЮБОВ.

ВИЛЬНО. — Польський часопис „Слово" запитав литовського діяча Константина Сташиса про зближення Польщі до Литви. Сташис був головою розвязаного польською владою Литовського Тимчасового Комітету у Вильні. Тому кілька тижнів „гаряча" польська молодь вибила в його домі 88 шиб, щоб тим заманіфестувати свою „любов" до литовського народу. Сташис говорив тепер обережно. Але дав до пізнання, що литовці ніколи не зречуться прав до Вильна. Також виразив сумнів, чи можна говорити про любов Литви до Польщі, коли та любов будована на баґнетах. А, казав Сташис, московська приповідка каже, що „насільно міл не будеш".

УКРАЇНЦІ Й ЧЕХИ.

ЛЬВІВ. — Чехословаччина тепер у клопотах. Про це пише широко кореспондент „Нового Часу", котрий приходить до висновку, що правдивими союзниками Чехословаччини можуть бути тільки українці. Він пише: „Між тими, що моглиб радіти із загроженої чеської державности, українців нема". Хоч чехи не є правдиво „братнім" народом" супроти українців, то останні помагали чехам завжди, коли лише могли. Про це говорить проречисто історія останніх 20 років. І це повинна Чехословаччина мати тепер на увазі. І числитися з незалежністю України як з неминучим фактом.

НЕ ЗМІНИВ, А ВИЯСНИВ.

ВАТИКАН МІСТО. — Виходить, що з великої хмари був малий дощ. Кардинал Інніцер розійшовся з папою у найкращій згоді. А конферував з ним дві години. Потім видав заяву, що зарядження єпископів у справі голосування за злуку Австрії з Німеччиною не є ніякою апробатою того, що противиться божим законам чи нарушує свободу і права католицької церкви. Значить, усе осталось на тім, як було проголошене кардиналом. А про що інше він у зарядженні в справі голосування не говорив. Це він тепер виразно підкреслив.

ПОЗНАКИ РОЗВАЛУ.

ЛОНДОН. — Преса подає, що з Катальонії втікають жінки і діти міністрів і високих урядовців та дипльоматичні представники. Кореспондент надибав також 20 совєтських інжинірів, що виїжджали „на відпочинок".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОЛИ МОВА ПРО СВОЇХ

Час від часу подибуємо в польській пресі голоси „перестороги", якими вона хоче „отверезити" наше громадянство в його „толерантнім" відношенні до ріжних учнів „шаленцуф", котрі вважають себе революціонерами. Та преса виказує великі шкоди, які наносить революційна акція тій суспільності, для якої добра вона працює, бо ніби руйнує те все, що здобувають люди поміркований, реальні політики і прихильники „органічної праці".

У відповідь на те подаємо за польською пресою ті міркування, які вона згідно підносила, коли цього року святкувала 75-ліття польського невдалого повстання з 1863 року, що то коштувало поляків величезні жертви й великий розбрат. Та преса відповідала між іншим на питання, хто вів здорову польську політику по згаданім невдалім і трагічнім повстанні. Ще до того польського повстання вів угодову політику А. Замойскі, а по повстанні головним представником „реальної політичної програми" був відомий А. Вельопольскі, що його багато людей вважали „титаном здорових і реальних польських змагань". Це він будував „спільний дах" для Росії й Польщі, для поляків і москалів. А його змагання здобути для поляків автономію вважали багато осіб найбільшою реальною мудрістю. Ця політика дораджувала раз-у-раз виявляти Росії льояльність і вижебрувати таким чином для поляків ріжні полекші. Та була між поляками друга, мала ґрупа, яка не могла забути недавно пролитої в повстанні крови, і не задоволялась такою політикою, що змагала до добуття дрібних уступок з боку російського уряду. Це були ті, що їх тоді називали „розумні шалєм". Це вони звертали тоді увагу польського громадянства в бік нової збройної боротьби проти ворога, щоб відзискати повну незалежність Польщі. Та ті „розумні шалєм" тоді не виграли. Загал польської суспільности пішов за угодовцями, за „великанами", що проповідували „реальну політику". Але ті „розумні шалєм", пише тепер польська преса, оставили своєю працею по собі „тестамент", якого вагу оцінило доперва молодше польське покоління, що пішло їх слідом, себто слідом давніх повстанців, і почало підготовляти польський нарід до нової революційної боротьби за незалежну Польщу. Отже, пише далі польська преса, з історичної перспективи тепер видно ясно як на долоні, що правда і „реальна політика" були тільки по стороні тих революціонерів, що про них колись говорили, що то вони „розумні шалєм".

Ми навмисно навели те все за польською пресою, і то за такою, що забирає часто голос у справах українсько-польських і осуджує акцію підготови українських мас до революційного зриву, а дораджує українцям у політиці реалізм, себто те, щоб добували собі в Польщі уступки шляхом льояльности до Польщі. Власна історія Польщі ясно вказує, яким шляхом треба йти, коли народ хоче стати самостійним.

БОЛЬШЕВИЗАЦІЯ ГАЛИЧИНИ

Вам може видатися заголовок дивним. Ніби хтож то большевизує Галичину? Чейже не Варшава? А Сталін урядує в Кремлі, не в Галичині.

Правда. І може те, про що писатиму, видаватися вам неправдоподібним, але так є, що наші галицькі відносини зачинають большевизувати самі українці (не всі, а тільки деякі). Не говорю тут про сіяння комунізму, бо тим займається КПЗУ й інші наймити Москви. Не про таку большевизацію мені йде, а про іншу.

Всі мабуть знаєте атмосферу московських процесів політичних. Знаєте, що вистарчить Сталінові посадити на лаву обвинувачених своїх противників, **винуватих, чи невинуватих, всеодно**, а вже прокуратор домагається їх голов... І зараз по всіх фабриках, установах, навіть по дитячих школах відбуваються збори, на яких усі ревуть: „Жадаємо смерти скажених псів контрреволюції! Осуджуємо негідників! Відгороджуємося від них!" і т. п. Отже чи суд скінчився, чи ні, чи злапали дійсно винуватця, чи тільки Богу духа винного осібняка — то вулиця, нацькована сталінівськими агентами, реве: „Осудіть їх! Ми з ними нічого спільного не маємо!"

А Сталін радіє і каже заграниці: „Бачите, як мене і мій режим усі люблять? То не я караю, а вони".

Щось подібне зачинаємо добачувати і в Галичині. Бо ось саме тепер відбувається судова розправа. Судять кількох українців за вбивство. Ще триває суд, ще прокуратор і трибунал провадять розправу. Ще намагаються усталити, чи обвинувачені дійсно винуваті і чи дійсно винуватих зловили і привели перед трибунал і т. д. І ось у такім моменті редакція „**Діла**" скликає пресову нараду української преси, щоб осудити вбивників, **яких вини і тожсамости ще не устали суд.**

Дехто з преси не дістав запрошення, деякі органи дістали, але не пішли, а решта прийшли... І ось виявилося, що вже є готовий референт цілої справи: редактор „Нової Зорі", **Осип Назарук**. Він реферує, осуджує і пропонує резолюцію, яку й ухвалено.

Але це лише перший акт. Наступає другий. І він власне визначне, як на цю анкету глядіти. Як я вже завважив, деякі редакції постановили ухвали не містити з ріжних оглядів, а **головно** тому, що ще навіть суд не сказав свого слова та що не є річчю у української преси когось у такім моменті засуджувати. Тоді орган Назарука, „**Нова Зоря**", й орган Палієва, „**Українські Вісти**", розпочали огидну й нікчемну нагінку на ті органи української преси, які не поспішили на допомогу польському прокураторові і не осудили справників замаху, заки їх узнав винуватими польський суд. Ставляють провокаторські питання: „Ага, ви не прийшли на нараду? Ви не оголосили осуджуючої ухвали? Значить, ви солідаризуєтеся з убивниками й анархією?" Ось таку „етику" впроваджує д-р Назарук в українське життя. Здається, що ця „етика" є такою ясною і багатомовною, особливо для вирослих у почутті національної і людської гідности американських українців, що не потребую розводитися довше над нею. І не потребую навіть кваліфікувати того роду провокаторського поступовання О. Назарука і йому подібних. Реферую це лише з обовязку того журналіста, що дописує до вас з краю, щоб ви знали, в яких умовинах нам тут доводиться жити серед наших власних галицьких кандидатів на Любченків і Бондаренків...

Як так далі піде, то Назарукі зачнуть питати: Чи осуджуєте того і того школяра, який не вивчив поеми Міцкевича і за те видалений був з ґімназії? Чи осуджуєте за те, що деклямував Шевченка? І так далі. Бо для „Нової Зорі", наприклад, Шевченко чи Леся Українка — це хаотики; автори, що їх творів не вільно вчити...

Сподіваємося, від американських братів належної критики цієї справи. Бо треба, щоб загальмували наших „рідних" денунціянтів у їх розгоні. Інакше дійсно опинимося тут у большевицьких умовинах... Очевидно, що це все не має нічого спільного з критикою вбивств і т. п. Тут іде нам про денунціяторство. Бо такі „рідні" денунціянти загнали вже свого часу в гріб Хвильового в Україні, доносячи його виступи в пресі проти Москви. Тепер подібна порода людей зачинає паношитися і в Галичині. Тому треба бити на сполох. Бо я гадаю, що навіть **чесний противник** усякого насильства чи терору, але рівночасно **чесний українець** до такої низької денунціяції своїх земляків ніколи не зійде.

ЧЕРЕЗ РІДНУ ШКОЛУ ДО СИЛИ

В останніх часах пишеться в американських ґазетах дуже багато про Чехословаччину. А зокрема про судетських німців, що домагаються більших прав і привілеїв, автономії, а то й федерації. Правда, за ними є Німеччина. І той голос, який тепер підняв Гітлер у їхній обороні. Це їм багато помагає. Але чи це є те, що становить їх правдиву силу? Чи не були вони сильними і перед Гітлером? Скажемо коротко: так. Вони були і без Гітлера сильними в Чехословаччині. А ту свою силу завдячували у великій мірі німецькій школі. Вони не задоволялися державними німецькими школами, що їх мають у Чехословаччині велике число. Вони не жалували складати і видавати кожного року грубі міліони ще й на приватну німецьку рідну школу. Про те пише дуже цікаво кореспондент „Нашого Прапору" (ч. 18). Передаємо його допис, затитулований:

Як інші дбають про свою рідну школу.

Всіх німців у Чехословаччині живе 3,200,000, **отже на половину менше ніж українців у Польщі. Вони мають тут 3,298 німецьких державних вселюдних шкіл, 447 виділових, 90 середніх, 138 фахових і три високі школи (дві політехніки й один університет). У цих школах викладовою мовою є, самозрозуміло, німецька мова, а вчителі і професори є німці.** Одинока Академія Мистецтв у Празі є утраквістична, чесько-німецька. **Також усі інспектори (повітові й крайові) німецьких шкіл є німці, а при крайових шкільних радах існують окремі німецькі секції, рівнорядні з чеськими.**

Здавалось, що німці в ЧСР при такому стані свого державного шкільництва не потребують уже власних приватних шкіл. Та проте вони ще за австрійських часів мали в Чехії, на Мораві й Шлеську свій „Шульферайн" (Шкільний Союз), що від 1920 року існує під назвою „Культурфербанду", інтензивно поширюючи свою діяльність іще й на Словаччину й Закарпаття.

Праця „Культурфербанду" не полягає виключно в утримуванні приватного німецького шкільництва, зрештою чисельно невеликого. Бо в цім відношенні сама чехословацька держава досить сумлінно сповнає свій обовязок супроти німців. Своїм завданням поставив собі „Культурфербанд" взагалі опіку над німецькою молоддю. Він дбає головно про її матеріяльне положення, не занедбуючи й самого її позашкільного виховання в національному дусі. Одночасно розвиває також культурно-освітню діяльність серед цілого німецького населення.

„Культурфербанд" утримує 30 приватних, народних і виділових німецьких шкіл, 104 цілорічні дитячі садки й 32 світлиці (Таґесгаймштетен) для дітей дошкільного віку, а в 16 місцевостях веде власними педагогічними силами домашне навчання. Особливу увагу звернув „Культурфербанд" на Закарпаття, де перед війною німецька молодь мусіла вчитись тільки в мадярських школах. Там „Культурфербанд" причинився до того, що тамошня, приблизно 12-тисячна німецька меншина має тепер 21 народних німецьких шкіл, переважно т. зв. церковних. Їм щедро допомагає „Культурфербанд" грошевими дотаціями на поліпшення шкільних будинків, будову нових і на внутрішнє уладження шкіл. У цьому році мають заходами й коштом „Культурфербанду" вибудувати новий просторий будинок для німецької (приватної) виділової і народньої школи в Мукачеві. Там жеж удержує „Культурфербанд" інтернат для учеників і одну захоронку. Друга є в Нижньому Шенборні, а третя в Хусті. Нові німецькі приватні захоронки мають повстати незабаром у Сваляві, Королеві над Тисою і в Німецькій Мокрій.

„Культурфербанд" допомагає німецьким державним школам у незаможних громадах, доповняючи їх шкільне приладдя, бібліотеки, тощо, а бідніші ученики дістають від нього шкільні підручники. Харчеву акцію веде в 107 місцевостях, де дітвора дістає в школі теплу страву. На Різдво роздає кільканацять тисяч 5-кільоґрамових харчевих дарунків для бідних дітей, а крім того одяги й взуття. Слід додати, що німецькі села й міста ще й від себе влаштовують збірки на різдвяну одягову акцію, яка в результаті навіть у найбіднішій ґромаді має можливість що року обдарувати шкільну молодь усякими потрібними річами в загальній вартості пять тисяч корон.

Стипендії на студії уділяє „Культурфербанд" 210 високо- й середне-шкільникам, з того аж 111 самого Закарпаття, що студіюють у Чехії і на Мораві. А підчас літніх ферій старається, щоб молодь належно проводила час у таборах.

В ділянці стисло культурної праці дечим нагадує „Культурфербанд" нашу „Просвіту", хоч її завдання виконує він тільки частинно, бо на це існують тут інші організації. Він має спеціяльну порадню для театральних гуртків, хорів і взагалі провінціяльних освітніх товариств. „Культурфербанд" утримує своїх мандрівних учителів („вандерлерер"), що одночасно є звязковими централі з її низовими організаціями. Ці вчителі постійно обїжджають німецькі села й міста, де влаштовують ріжні курси й виклади на науково-популярні теми, висвітлюють фільми (напр. цього року м. ін. берлінську Олімпіяду) і т. п. Для цієї цілі має „Культурфербанд" власні скіоптикони й кінові апарати. Також видає він часописи для старших і молоді та ріжні повчальні книжки.

Організаційно „Культурфербанд" складається з 3,300 місцевих кружків, що разом мають 515,000 членів. Ці кружки є обєднані в 61 повітових союзах, які належать до 20 обласних філій, що у свою чергу підлягають 11 т. зв. „робітним осередкам". У проводі стоїть голова управи на цілу Чехословаччину з осідком у Празі. Щорічні загальні зїзди відбуваються на Зелені Свята, але кожного року в іншому місті, щоб усюди популяризувати ідеї національного виховання в рідній школі.

Видотки „Культурфербанду" виносять річно 8—9 міліонів. Тут треба підкреслити, що всі вчителі й учительки в приватних школах і захоронках „Культурфербанду" дістають платню точно й у такій самій висоті, як учительство, державних шкіл. На покриття видатків дістає він завжди несповна 700,000 щорічної субвенції від чехословацької держави, якої уряди ставляться до нього зовсім прихильно, а кільканацять тисяч від чеського й моравського краю. Інші його прибутки впливають із членських вкладок, яких висоту кожний член довільно сам установляє собі, відповідно до своєї матеріяльної спроможности. Деякий дохід має також із сірників і з розпродажу власного виробу чорнила, олівців, зшитків і т. п. Але найбільшу позицію в його прибутках творять усякого роду добровільні пожертви. З них варт згадати т. зв. леґати, що їх записують „Культурфербандові" окремі громадяни й установи. Леґати бувають у висоті від 50 к. до кількасот тисяч корон, особливо від банків і торговельно-промислових підприємств. **Ніде й ніколи не відбудеться німецьке театральне представлення, забава, баль чи весілля, навіть у найглухішому селі, щоб підчас неї в перерві не зарядили традиційну „10-мінутову збірку на „Культурфербанд", яка з дрібних сотиків приносить річно міліонову суму.** В німецьких гостинницях і установах є скарбонки „Культурфербанду". А кожна місцевість має свою „золоту книгу", що є своєрідною хронікою, бо в ній записують німці при ріжних нагодах (народини, ювилей, весілля, смерть у родині, відвідини в родиннім селі тих земляків, що живуть у місті або на чужині) свої грошеві дари для „Культурфербанду". На його цілі продають по відпустах штучні квітки, пришпилюючи їх жертводавцеві на груди. Місяць травень є присвячений „Культурфербандові", що має також свої „золоті неділі", збіжеві збірки і т. п.

Ніяка з німецьких організацій у ЧСР не має такої величезної популярности, як „Культурфербанд", який у своїм свідомім громадянстві знаходить настільки щедру матеріяльну підтримку, що й зразково може виконувати свою надзвичайно важну національно - суспільну функцію.

У ЦАРСТВІ ҐОТУРІВ НА ПОЛІССІ

У березні починаються токовиска ґотурів (тетерваків) на мочарах величезних поліських лісів. Тоді на лови зїжджається на Полісся багато ловців, також із загарниці, бо хвіст (пера) ґотура це такий трофей для ловця як оленячі роги та кли дика.

Досвідчені ловці вже при кінці лютого починають слідкувати ґотурів, щоби знати, де будуть токовиська. Старі ґотури з лютім „закреслюють" сніг розпущеними крильми, наче хочуть зазначити границю будучого терену боротьби за ласки самиць. Чим ближче весни, тим легше стверди‍ти, які будуть токовиська. Після заходу сонця старі ґотури з лопотом опадають на острови серед багон, щоб там ночувати, а за кілька вечорів починають кричати. Самиці ночують уже разом із самцями, чекають весняного весілля.

В таку то пору споконвічні пущі, а в таких головно токують глухарі, гомонять співом птахів. Старі мисливці кажуть, що свист дрозда, голос шпака і поворот зяблика віщують початок токовиська.

Залюблений ґотур манить самицю своїм дивним „співом". У погідні вечори чути його коротко, після чого западає у твердий сон. Ловець затямлює собі, де ґотури відізвалися вечором, а рано іде вже на певні лови.

На світанку ґотур будиться і починає концерт. Зпочатку він дуже обережний, часто пісню перериває в половині такту і щойно за хвилину розпалюється.

Пісня ґотура складається з чотирьох тактів, дуже характеристичних, одначе достосованих до поважного шуму споконвічних пралісів, що із світанком пробуджуються до життя. Треба вправного вуха, щоби здалека пізнати ґотурову пісню.

Перший такт, це — тараккіт, перериваний, наче легкі та звучні удари палиці об палицю, або далекий клекіт бузька. Тоді ще ґотур чує зовсім добре голоси довкола себе. Другий такт, це трілери, що подібають на пристрасний клекіт, який майже зливається з собою. Ґотур уже тоді тратить слух, як кажуть ловці, наслідком любовної екстази, а природники пояснюють це більше прозаїчно, бо кажуть, що ґотурові примикаються тоді вушні проводи, коли він напружить мязи гортанки. 3-тій такт, головний, це наче вистріл корка при отвиранні фляшки шампана, а часом ще звучніший, наче звук дзвінка. Тон короткий, одначе дуже голосний. Вкінці останній такт це — гострення, тон подібний до того, який видає коса, гострена каменем. Гострення триває кілька секунд, потім нараз затихає, і ґотур знову чує і вже обережний.

Такти зливаються в одну, повну любовну пісню, тони безпосередньо переходять у другі, а часом, коли ґотур розспівається дуже, одна пісня зливається з другою і творить неперервний ланцюг, довготривалу музику лісового музики.

Ловець мусить бути побіч токовиська ще перед світанком. Як лише почує ґотура, мусить підійти якнайближче. Зпочатку може підсуватися ввесь час, як ґотур токує, та чим ближче, тим більше обережним треба бути, бо ґотур чутка птиця: як перерве пісню, сполошить його тріскіт зломаної гильки, чи плюскіт води під ногою. Вмить ловець почує лише лопіт крил ґотура, що відлітає з токовиська. Та на добрих токовиськах є доволі часу: ґотур виконує і по 200 пісень, при чому приблизно припадає один на мінуту.

Тяжко добачити ґотура навіть із близька, бо він пірям своїм зливається з окруженням. Ґотури дуже пристрасні та зависні. Нераз на токовиськах розграваються завзяті бої; тоді самці нічого не бачать і не чують довкола; тоді нераз падуть жертвою лісових хижаків. Лише самиці ці тоді чуйні й перестерігають самців, та не все перестороги вчують захуркувані борці.

Токують ґотури менше більше 4—6 тижнів. Коли з початком травня осока розпуститься — пісні затихають, птахи скриваються у ґущі, линяться. Самиця зносить 4—8 яєць, вилупляє їх аж 14, будує гніздо деинебудь, серед папороті або в траві, ґрудьми вигладжує невеличке заглиблення в землі. На яйцях сидить 34—36 днів так завзято, що нераз можна її розтоптати ногами, а не зірветься.

Коли виколяться молоді, ґотуриха водить їх кілька днів, боронить їх перед хижаками. Молоді живляться головно комахами та муравлячими личинками.

Дорослий ґотур величиною дорівнює великому індикові. Це один із найбільших крайових птахів. Найбільше ґотурів живе на Поліссі та у Карпатах.

Із совєтського гумору.

— Що там, Іване Івановичу?
— Ой, вже другий тиждень зуби болять!...
— А хібаж нема в нашій червоній республиці дентистів?
— Дентисти є, але у нас, як знаєте, не можна губи отворити...

Страшна образа.

Мошко й Іцко посварилися на вулиці. Довкола них збіговище. Іцко кричить:
— Ти ошуст, ти зволоч, ти злодій, ти...
Мошкові вже забагато. Він звертається до свідків:
— Ну, ви чуєте, він каже до мене „ти"...

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Арнолд, Па. — Ми одержали від о. Г. Павловського таке спростування: В дописі про свято Шевченка в Арнолд, Па. („Свобода" ч. 76), автор допису іменує мене бувшим директором Кошецевої Капелі, яким я не був. Та в Капелі такого „чину" в Капелі не було.

Коли скінчиш молитву — зачинай працю. **(Коран).**

Гріш для людини є добрим слугою, одначе лихим паном. **(О. Діма)**

Один волос гарної жінки може бути путом для ніг розумної людини та вязницею мудрої. — **(Сааді).**

З ДНЯ

ОСЬ ТОБІ Й „ГЕРОЇ".

Найновіші телеграми з Москви доносять, що там попав у неласку проф. Отто Шмідт, який минулого року був головою московської підбігунової експедиції та який на підбігунових ледах установив був науково-дослідну стацію. Згодом провід над тою стацією віддано проф. Папанінові, що впродовж кількох місяців враз з іншими чотирма товаришами наглядав над нею. Коли леди почали таяти і крига, на якій була встановлена стація, почала віддалюватись від підбігунових околиць та плисти в теплі краї, советські літаки піднялись цю наукову експедицію і перевезли в безпечне місце. Себто, культурний світ думав, що в безпечне місце. А-ле тепер виявляється, що тим советським ученим було значно безпечніше серед ледів, навіть коли ці леди посувалися в напрямі теплих околиць, ніж під опікою „найукоханьшого".

ЗАГРОЗА ШМІДТОВІ.

Проф. Шмідт був директором комунікаційної сітки північно-морської плавби. Тепер советські офіційні газети накидаються гострою критикою на завідування цею плавбою. Вони Шмідта поіменно не називають, але кажуть, що завідування було ледаче, накоїло багато шкід та допустило на відповідальні становища „злочинних шкідників".

Знаючи, що доля інших розстрілених большевицьких провідників зачиналася також газетною критикою, чужинецькі знавці пророкують, що проф. Шмідт також уже довго „не потягне". Ось так закінчилаб свою карієру ще одна велика большевицька персона, про яку ще недавно большевицькі газети в Советах і їх лакеї за границею писали кільометрові похвали. Переглянутиб тільки чисельце нюйорських „УЩВістей" з того часу! Не тільки в кожному числі, але таки на кожній сторінці цеї газети грубезними крикливими буквами можна було бачити: „Герої советської науки", „Геніяльні осяги советських учених", і т. п. Не згадувати вже про фотографії тих „героїв". Цікаво, що тепер ці большевицькі лакеї напишуть про тих „героїв"? Назвуть їх без пардону „бандитами", так, як назвали інших большевицьких лідерів? Можливо. Цеж не першина тим лакеям наперед до обриджених щось вихвалювати, а потім прозивати те саме останніми словами.

НАМ ЦЕ НЕ НОВИНА.

Що проф. Шмідта постигне така доля, це нам було давно відоме. Ми навіть кількома наворотами про це писали. Бо чого кращого можна сподіватися від такого кривавого режиму, як сталінський? Цей режим вистріляв основоположників московського большевизму, назвавши їх „шпигунами, зрадниками, бандитами".

Уявіть собі, що Джордж Вашингтон, осягнувши перемогу над англійськими військами, казав застрілити Гемілтона, Френкліна, Джеферсона й інших співробітників, назвавши їх усіх „шпигунами і бандитами". Або уявіть собі, що нинішній президент Рузвелт казав арештувати бувшого президента Гувера, теперішнього голову Найвищого Суду Гюза, ген. Першінґа, президента Колюмбійського університету Ботлера й кілька тузинів інших високопоставлених американців і, назвавши їх „зрадниками, німецькими шпигунами, бандитами", казав їх усіх розстріляти. А саме таке робить Сталін.

ЩЕ РАЗ: УВАЖНО, ЛАКЕЇ МОСКВИ!

Невже після цього чергового випадку зо Шмідтом лакеї з „УЩВістей" не візьмуть під увагу наших перестороґ? Іще раз кажемо: вважайте, бо прийде час, коли секретні аґенти ҐПУ схоплять вас серед білого дня і доставлять до Москви. А там запроторять вас у тюрму і будуть у ній вас мучити пекельними способами, „підготовляючи" ось так вас до процесу. А коли поставлять вас на суд, то ви, подібно як Зіновєв, Каменєв, Риков, Бухарін і багато інших, будете автоматично „признаватись":

„Так, ми винуваті. Ми найпідліші злочинці на світі. Ми не варт, щоб сонце на нас світило. Ми замаскувалися в „УЩВісти", писали багато про „щастя робітників", але фактично ми були аґентами ОДВУ і кліки зза Гудсону. Так, ми були сліпим знаряддям фашистівсько-націоналістичної зграї і на спілку з нею готовили кінець 'дорогій' пролетарській батьківщині. Покарай, покарай нас, батьку Сталіне! Стріляй, вішай, рви нас на кавалки!"

А після цих зізнань попливуть „докази" тов. Вишинського. Він пошпортає в документах і скаже: „Ви, тов. Очко, того й того дня крутилися біля Народнього Дому в Ню Йорку, щоби передати фашистівським одвістам важні документи про мобілізацію червоної армії. А ви, тов. Самітний, того й того дня їздили за Гудсон, щоб дістати інструкції від місцевих босів про висадження в повітря мавзолею Леніна. А ви, тов. Ган, сховалися до шпиталю, щоб там у затишку виступдувати ідеологію Донцова".

„Так, так", завиють усі „товариші" разом. „Ми це робили, товаришу прокурор. Ми скажені собаки, шпигуни, запроданці! Смерти на нас, смерти!"

Тов. Вишинський усміхнеться і звелить учинити вам вашу волю. Тоді ви, як стане вам іще часу, цілком певно нагадаєте і ту нашу пересторогу. Але це буде запізно.

При кінці ще тільки мала заввага: З вами, на жаль, скінчать простіше. Вам не зроблять такого розголосу, як Зіновєву чи Бухарінові і йому подібним. Вас попросту копнуть так, що ніхто не буде навіть про вас чути і ніхто не знатиме, де і коли та в яку яму вас шпурнули.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

АСТОРІЯ, Н. Й.

Заложення Червоного Хреста.

Дня 1-го квітня засновано в нашій громаді 24-тий відділ Українського Червоного Хреста. Організаційні збори цього відділу відбулися в Українськім Демократичнім Клюбі, 3010—32 вул., в Асторії, Л. Ай.

На збори прибула з Ню Йорку головна організаторка У. Ч. Хреста, пані С. Галичин. Своєю промовою вона збудила серед наших жінок нового духа до праці. А голова Червоного Хреста, пані А. Середа, зясувала початки і значіння Червоного Хреста і побажала новому відділові найкращих успіхів у праці. Пані Марія Близнак, голова нюйорського відділу Червоного Хреста, також сказала дещо про діяльність цеї організації.

Ми маємо надію, що тепер місцева праця серед українських жінок піде далеко краще, ніж ішла досі, а тим ми не лише піднесемо місцеве жіноцтво, але причинимося також до нашої загально народньої ідеї.

За відділ У. Ч. Х.:
Е. Левицька.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

На Українську Лічницю у Львові.

Заходами Українського Центрального Комітету відбувся в нашій громаді 27. березня ц. р. концерт наших славних артистів, пані Марії Сокіл і п. Антона Рудницького, з доходом, призначеним на Українську Лічницю у Львові.

Концерт почався в год. 8-мій вечором. Простора саля У. Н. Дому була битком набита людьми, з-яких багато прибуло з довколичних міст, як Обурн, Фултон, Ром, Ютика й інші. Було також чотири священики, між ними о. Присташ. Концерт відкрив о. М. Кузів і представив наших артистів.

Коли на сцені появились артисти, їх публика приняла бурею оплесків. Поплили чарівні звуки нашої української пісні, а також чужі музичні композиції були передані артистами з великим мистецьким хистом. Спів чарував присутніх. Та описати його річево зміг би лише фаховий критик.

В другій частині виступив п. Рудницький і виголосив промову, в якій зясував справу Української Лічниці. Він сказав, що фундатором Української Лічниці є митрополит А. Шептицький. Він дав на ту ціль велику частину потрібних фондів, а решту мусить доложити українська суспільність. У тій справі говорив по англійськи місцевий адвокат Бемрик, що визнається в українських справах.

По промовах наступила збірка, якою занявсь І. Пігуляк. Гості радо жертвували на ту ціль. Жертву складали місцеві і позамісцеві українські громадяни. Після збірки продовжувалася далі мистецька програма. Рясними оплесками слухачі змушували артистів до наддатків.

По концерті наша молодь обступила артистів, домагаючи від них на памятку підписів. Настрій був дуже гарний. Пані з Укр. Центр. Комітету влаштували в малій салі перекуску для артистів. В гурті тісного кружка артисти пробули ще кілька хвилин.

Загального приходу було $532.65. З цього передано на руки п. А. Рудницького $448 з призначенням на Українську Лічницю.

Г. Туркевич,
пресовий референт У. Ц. Комітету.

КЛІВЛЕНД, О.

Купно У. Н. Дому.

Українська громада на Іст Сайді від довшого часу удержувала свою власну вечірню школу для дітей, бо посилати дітей на Вест Сайд було задалеко. Бажаючи вчити своїх дітей рідної мови, свого письма і культури, родичі, що живуть на Іст Сайді, мусіли оплачувати свою школу.

Та сама причина нераз змушувала наших громадян застановлятися над тим, чи не булоб добре мати також свій місцевий Народній Дім. Бо наша роджена тут молодь підростає, хоче горнутись до українських установ, а тут нема де її подіти. Дотепер вона тулилась по чужих домівках. Але по чужих було невигідно, а також наша молодь тратила своє національне імя.

Отож по довгих нарадах, поборовши ріжні труднощі, наша громада на Іст Сайді остаточно закупила будинок під ч. 3161 Е. 93 вулиця і в цьому будинку думає влаштувати Народній Дім та школу. Той будинок є мурований. Пару років тому в ньому відбувались представлення і фільмові вистави. Але щоби приладити його до нашого вжитку, треба його в середині переробити.

На цю перерібку потрібно грошей. Деякі наші громадяни відмовляються від жертв, кажучи, що не потрібно нам ні школи, ні Народнього Дому. А це неправильно. Ми такі самі культурні люди, як і інші. Маємо свої організації, свої клюби; маємо нашу молодь, яка шукає організованого життя. Не можна говорити, що нам Дому не потрібно, бо де ми їх притулимо? Згаданий Дім стоїть у добрім місці, при парку, в бизнесовій секції. Треба тільки трохи грошей, щоб приспособити його до нашого народнього вжитку, а тоді покажеться, яка велика буде користь із нього. Тому не повинно бути ні одного українця на Іст Сайді, щоб не зложив на ту ціль своєї жертви. Дехто каже, що нині тяжкі часи і не треба було тепер того дому купувати. Правда, що нині тяжкі часи. Але тому, що нині тяжкі часи, цей дім можна було дістати три рази дешевше ніж у добрих часах. В добрих часах ми не моглиб до того купна доступити. Тому не знеохочуймося нічим. Складаймо свої жертви і не дивімся на другого. Зачинаймо всі від себе. В той спосіб покажемо, що вміємо дбати про себе і про своїх дітей.

Дехто також говорить, що ми в Клівленді вже маємо один Народний Дім і нам другого непотрібно. Алеж було сказано, що той другий Народний Дім, що міститься на 14 вулиці, є дуже далеко віддалений від Іст Сайду. Він віддалений яких 12 миль. Було вже також сказано, що наша молодь не може з огляду на віддалення приміщувати своїх організацій у ньому. Нам потрібно двох Народних Домів і воно не будуть собі перешкаджати. Клівленд велике місто. Тут українців багато, а вони розділені на дві частини: на східну і західну.

Новокуплений дім міститься в середині осідку людей, що мешкають на Іст Сайді. До нього можна заїхати з усіх сторін: із Синклер, Бакайрод, Юніон і Корлет. Тому не тратьмо багато часу на ріжні сумніви, а збираймо чимскорше жертви, щоб той дім урухомити й віддати його до народнього вжитку.

Петро Поливчак, предсідник; **Микола Бусько**, фін. секр.; **Сафат Небожук**, кас.; **Іван Гуманчук**, рек. секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗАВВАГИ ДО СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

Щоб українці осягнули добрий успіх у надходящій Світовій Виставі, на мою думку, треба зробити ось що: Кожний свідомий українець і українка повинні дати без примусу, з доброї волі, по одному долярові. Бо один доляр не зробить нікого багатим. Навіть ті члени, що змушені просити помочі від У. Н. Союзу, повинні жертвувати по одному долярові.

Всякі імпрези, як балі, вистави, тощо, з доходом, призначеним на Світову Виставу, з матеріяльного боку не дадуть того, що безпосередня однодолярова жертва. Бо коли якась родина стратить два або три доляри на якесь представлення чи баль, то ті два чи три доляри не підуть вцілості на виставу, а лише підуть у першій мірі на заплачення видатків на ті імпрези. З доляра лишиться може 20 центів, які підуть на властиву ціль.

Маючи це на увазі, я піддаю думку, щоб наші найбільші чотири фінансові інституції, У. Н. Союз, У. Р. Союз, Провидіння і Народна Поміч, занялись апелем і збіркою від своїх членів по одному долярові на ту ціль. Вони повинні видати заклик, щоб усі відділи перевели в себе збірки на виставу.

Я, як член Т-ва „Дністер" і як український бизнесмен, жертвую на український павільон на Світовій Виставі $20. Вірю, що всі українські бизнесмени зложать відповідну свою жертву на ту ціль.

Семен Угорчак,
Бруклин, Н. Й.

УКРАЇНКИ І УКРАЇНЦІ ДО ПРОТЕСТУ ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ ТИРАНІВ!

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ В НЕДІЛЮ, 10. КВІТНЯ!

Безперервне переслідування і знущання польських посіпак над нашими братами і сестрами тепер прибирає інший хід. Вже все пробували польські тирани на українцях. Тепер беруться до нашої релігії, як за часів езуїтських переслідувань. Не можучи зломити українського відпорного духа, польська влада при помочі терору примушує наших братів і сестер покидати свою українську церкву і приставати до польської церкви. Що більше, в своїй польській безличності поляки навіть нападають на найвищого українського церковного достойника, митрополита Шептицького, і грозять концентраційним табором усім українським священикам. Про цей варварський і некультурний спосіб польських розбишак на українських землях, ми, американські українці, повинні дати знати цілому світові великими протестами в кожному місті.

У Філядельфії протестуємо проти Польщі і її тиранської посестри советської Москви В НЕДІЛЮ, 10. КВІТНЯ 1938, в Українській Галі, 849 Норт Френклин ул. Початок віча година перша пополудні. Нехай не буде українки і українця, нехай не буде одного українського священика, що не взяв би участі в тім могучім протесті проти тиранських Польщі й Москви!

На вічу будуть промовляти: **В. Душник, Д. Галичин** і місцеві бесідники. 81

Протестаційним Вічем проводить **Орґанізація Державного Відродження України ч. 12.**

ГУЦУЛЬЩИНА НА ПРОВЕСНІ

Ґуцульське весілля.

Жабє — із присілками Ільці, Слупейки, Маґура, Жабє Жабівське ітд. — це найбільша громада в усій Галичині.

Величезною, широкою долиною гонить провесняний вітер. Із горбів стікають жовті, цитриново-руді води розтоплених снігів, вільхи вкрилися базьками, гущавники рокити набирають румянців, у калюжах на дорогах відбиваються блакитно-білі хмари, що перелітають по небі. Черемош виривається зпід леду, плюскочить синявою зеленню. На верхах гір ліси заруділи, небаром стануть розвиватися, із мряк виринає Чорногора, втулена в снігах.

Мостом на ріці іде мальовниче весілля. Кудлаті коники прибрані в жовто-сині стяжки, а на них: молода (княгиня), що вгинається під тягаром весільної ноші, з прислоненими золотими френзлями бровами, з пасмами колірової волічки, що спливають їй із голови на шлюбну „ґуґлю", вміло поводить конем; їдуть товстелезні господині, гарні дєвки, виглядом схожі на ватажків, старі господарі у шапках-клепанях. Червоніють штани, мерехтять золотою і срібною ниткою жіночі запаски, крататі тайстри (торби), причеплені до сідел, вистелених мягкими ліжниками.

Зійшлася громадка людей на розстайних дорогах і готують собі. Часу до вечора доволі; весілля подія важна. Ідуть до церкви поволеньки, ніхто не спішиться. Коники з весільним почотом чалапають у болоті, вприли, бо зробили вже далеку дорогу. Сліпий дід, що його веде мале дівча, теж не спішиться: прийде ще впору. Купив собі бублик під церквою і заїдаючи вигрівається на гонтах, що зложені під стіною захристії.

По другому боці Черемошу на узбіччях іще багато снігу, тисячі вориння (плотів) відділюють кожну нивку, то там, то сям якийсь перелаз. Велика війна дала гуцулам хіба стільки дарунку, що цей кільчастий дріт, яким повідділювали свої полонини.

По непроглядних горбах розсіяні зрідка гуцульські хати. Спинаються на найвищі верхи, спадають у долини, де часом їх більше, густіше. Ці купки кілька чи кільканацять хат мають уже назви. Бо все тут інакше, як деінде. В цих околицях корови пасуться на снігу, а люди не знають приповідки „час то гроші", не спішаться.

Тут справді гарно і на провесні.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВАЙТСТОНЕ, Н. Й. Тов. Просвіта, від. 129 повідомляє, що чвертьрічний мітінґ відбудеться в суботу, 9-го квітня, в годині 8-мій вечером, в домі тов. Н. Мрикала під ч. 146-36 22 евеню Вайтстоне. Просимо всіх членів прибути, бо маємо важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кари після статуту. — Антоній Кавка, предс.; М. Дзярський, секретар.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Звичайні місячні збори Бр. св. О. Николая: від. 369, відбудуться в вівторок, 12-го квітня, в годині 7-мій ввечір в гали Парохіяльній. Обовязком є кожного члена прийти на збори, бо маємо важні справи до вирішення. Кожний почує хто дістав дивіденду. Тому проситься всіх членів явитися на означений час. Є також другі справи до полагодження. — І. Березяк, предс.; О. Патер, кас.; М. Куба, секретар.

ВЕСТБЕРІ, Л. АЙ., Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 267, повідомляє своїх членів, місцевих і позамісцевих, що збори відбудуться в суботу, 9-го квітня, о годині 8-мій вечером в домі Івана Агреста. На ці збори кожний член повинен явитись, бо буде касовий звіт за перший квартал 1938 року. Довгуючих членів просимо вирівнати свої довги, бо впротивнім оазі згідно зі статутом У. Н. Союзу будуть суспендовані. — К. Дідух, секретар.

БРУКЛИН, Н. Й. Місячні збори Тов. Дністер, від. 310, відбудуться в суботу, 9. квітня в год. 8. вечером під ч. 724 Леонар вул. Обовязком кожного члена прибути, бо є важні справи до полагодження і звіт фінансовий з трох місяців. Просимо членів приводити нових кандидатів до Тов. і Союзу, як також вписуйте свої діти. — В. Венгринович, предс.; С. Пелехатий, кас.; М. Більский, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Місячний мітінґ Тов. Просвіта, від. 260, відбудеться в неділю, 10. квітня, зараз по Службі Божій у школі. Проситься всіх членів прийти, а довгуючих напоминається, щоб вирівнали свої вкладки. — Ефрозина Свідрик, предс.; Розалія Кокоць, фін. секр.; Марія Бобус, рек. секр.; Марія Будованець, кас.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ.

У вівторок, дня 5. квітня 1938., помер у Провіденс, Р. Ай., довголітній член У. Н. Союзу

МИХАЙЛО СЬВІДЕР.

Походив зо села Грималів, повіт Скалат, Галичина. Вступив до У. Н. С. у 1910 році.

Покійний полишив жену вдовою і 6 дітей сиротами.

Хай чужа земля буде Йому пером!

Відділовий секретар.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЦІКАВА ПРИГОДА АНҐЛІЙЦЯ В ЯПОНСЬКІМ ГОТЕЛІ

„Я не вмів ні словечка по японськи, мав із собою лише граматику, словар і багато відваги" — каже Р. Н. Ендрюз у своїй цікавій книжці „На межах світу". Я не хотів брати перекладача. Перше моє знайомство з японським селом не було позбавлене комізму. Перший тиждень жив я у невеличкому готелі недалеко залізничої стації. Я приїхав там пополудні та довідався, що власник його знає трохи англійську мову. Моя кімната це була свого роду клітка, на долівці лежали чисті мати (плетінки), зате стіна, що виходила на вулицю, при якій товпилася гурма цікавих, була зовсім отверта.

Господар спитався мене, чи не хочу викупатися. Я хотів.

— Вода чиста — сказав — купалося всього пять осіб!

Засунув паперовий параван від моєї кімнати, дав мені кімоно і я став роздягатися. На щастя, ця лазничка мала всі стіни. Вода, що була у великій бочці, була чистіша, ніж требаб сподіватися після пятьох попередніх купелів. Я хотів саме влізти в воду, як двері відчинилися і появився в них мій господар, а з собою він усміхнену дівчину, в квітистому кімоні.

— Ця дівчина вмиє вам плечі — сказав спровола по анґлійськи.

Я з криком схопив мій купелевий плащ.

— Забирайся! Сам собі вмию плечі — сказав я і став випихати обоє задвері. За десять хвилин зявився господар знову, одначе вже з іншою дівчиною.

— Ця дівчина вміє вам плечі — сказав знову, всміхаючись якнайпривітніше.

— Не хочу. Забирайтеся відси! — скрикнув я і знову випхав їх за двері.

За хвилину застукав несміливо. З лиця його пробивалася розпука.

— Коли вам не подобаються мої служниці, то я спроваджу ґейшу, — сказав плаксиво.

Видно, я допустився великого нетакту, коли не згодився, щоб дівчина, якій мене не представили, мила мені плечі. Таж я був у Японії. Тепер мені прийшло на думку, що треба поступати так, як японці. Я не хотів зробити прикрости японцеві.

— Приведи свої дівчата — сказав я. І мене мили дівчата, щось викрикаючи по японськи. Пізніше я довідався, що це означало, так би сказати, „поступ", аванс.

— Яку ви маєте білу шкіру — говорили дівчата — зовсім як сніг.

Ще й тиждень не минув, а я сміявся разом із японськими приятелями з дивних західніх понять про скромність, коли йде про таку звичайну та природню річ, як купіль.

Обіцянка поправи.

— Слухай, серце, сьогодні твої іменини, але я не можу зробити тобі ніякого дарунку. Зате зроблю тобі гарну та приємну обіцянку.

— Алеж добре, слухаю, що то таке?

— Обіцяю, що не буду більше пити пива.

— О, це дійсно найкраща обіцянка, яку ти міг мені зробити. Добре, що вже поправишся. А що відтепер будеш пити — воду?

— Ні, не хочу і її.

— А що?

— Саму горівку!

Признання.

— Сьогодні я сама варила обід. Смакував тобі?

— Так, навіть дуже.

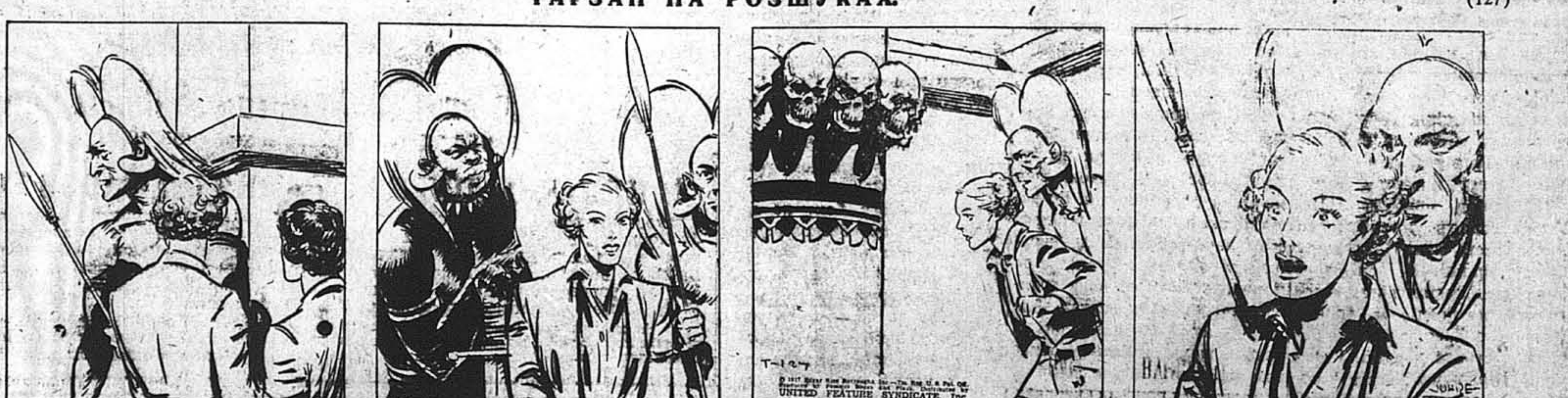
— А що було найліпше?

— Пиво.

RADIO.

Заходом Центрального Комітету Українських Національних Організацій міста Ню Йорку будуть відсівані українські пісні зо стації W. N. Y. C. (810 кс.) в суботи, 9. і 23. квітня, від години 6:30 до 6:45 вечором. Програму виконає „Ансамбль" М. Скоробагача.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (127)

Коли обі жінки увійшли до середини кімнати Кавандаванди, Оґлді їх зупинив списою. Правдоподібно він хотів дати їм нагоду захоплюватись освітленням „трону" Кавандаванди і в той спосіб викликати в них подив до їх божка. Бо за такого племя кавуру його вважало. Джейн зрозуміла, чого хоче Оґлді, і щоб його задоволити, робила ще більш здивований вираз.

По однім боці жінок стояли товсті чорні євнухи, а по другому Оґлді. Підійшовши до Джейн, Оґлді усміхнено заговорив: „Бачиш?" „Так, бачу", відповідала Джейн. „Це дійсно цікаве. А де ти мешкаєш, Оґлді? Чи також у тій святині?" — запитала вона ніби знехотя. „Триста літ я жив у тій святині, а двіста вже живу над нею", відповів він трохи незадоволено.

„Триста і двіста літ!" — закричала здивована Джейн. Де ж людина може так довго жити?" „Ми, кавуру, жиємо вічно", відповів гордо Оґлді. „А вмираємо лише тоді, коли хтось нас убє, або коли самі відбираємо собі життя". Ця таємниця справді викликала в Джейн величезний подив. Невже це правда, що говорить цей дикун? Невже це племя справді знає секрет довговічности?

Та тут не було багато часу роздумувати. В другому кінці кімнати сидів на „троні" Кавандаванда, який кожної хвилі міг приказати їм підійти ближче. Нагло Джейн, схопивши Оґлді за руку, проговорила: „Я боюся, Оґлді. Боюся. Невже ти мені ніяк не поможеш? Невже всі мої надії на тебе були даремні? Я не вірю, не вірю". Від тих слів Оґлді видимо мяк.